

оценки функционального состояния заключается лишь в анализе количественных значений некоторых интегральных показателей кардиореспираторной системы.

Выводы. На основании проведенного анализа определено, что перспективным направлением повышения эффективности системы спортивной подготовки является комплексное изучение особенностей динамики функциональной подготовленности организма спортсменов в процессе спортивного совершенствования. Это позволит создать как необходимые условия для рационального управления физическим состоянием спортсменов и протеканием адаптационных изменений, обеспечивающих соответствие уровня подготовленности организма спортсмена к заданному спортивному результату, так и провести своевременную коррекцию программ тренировочных нагрузок на этапах многолетней спортивной подготовки. Решение этих задач во многом будет способствовать поддержанию высокой тренированности спортсменов в различных условиях их спортивной деятельности.

ЛИТЕРАТУРА

1. Агаджанян Н. А. Функциональные резервы и адаптация / Н. А. Агаджанян, В. С. Мищенко, М. М. Середенко. – К., 1990. – 422 с.
2. Баевский Р. М. Прогнозирование состояния на грани норм и патологий / Баевский Роман Маркович. – М. : Медицина, 1997. – 294 с.
3. Ванюшин Ю. С. Типы адаптации кардиореспираторных функций спортсменов к физической нагрузке / Ю. С. Ванюшин // Физиология человека. – 1999. – Т. 25, № 3. – С. 91–94.
4. Дубилей В. В. Физиология и патология системы дыхания у спортсменов / В. В. Дубилей, П. В. Дубилей, С. Н. Кучкин. – Казань : Казан. ун-та, 1991. – 144 с. : ил.
5. Душанин С. А. Функция сердца у юных спортсменов / Станислав Анатольевич Душанин. – К. : Здоров'я, 1988. – 164 с. ; ил.
6. Дяченко В. Динамика функциональной подготовленности спортсменов, специализирующихся в гребле на байдарках, в годичном макроцикле подготовки / Владимир Дяченко // Наука в олимпийском спорте. 2003. № 1. – С. 99–105.
7. Zemlyakov V. E. K voprosu opredeleniya rabotosposobnosti i spetsialnoy vyinoslivosti v tsiklicheskih vidah sporta / V. E. Zemlyakov // Teoriya i metodika fizichnogo vihovannya i sportu. – 1990. – # 7. – S. 36–39.
8. Karpman V. L. Dinamika krovoobrascheniya u sportsmenov / V. L. Karpman, B. G. Lyubina. – M. : Fizkultura i sport, 1982. – 135 s. : il. - (Nauka - sportu).
9. Lisenko O. Osoblivosti mobilizatsiyi energetichnih mehanizmliv pri vikonnani flzichnih navantazhen rlnzno harakteru u legkoatletiv, yakl spetsialluzuyutsya u blgu na rlnzn distantsiyi / O. Lisenko // Teoriya i metodika flzichnogo vihovannya i sportu. – 2000. – # 1. – S. 47–50.
10. Malikov N. V. Eksperimentalnoe obosnovanie novyih metodicheskikh podhodov k otsenke funktsionalnogo sostoyaniya sportsmenov vyisokoy kvalifikatsii / N. V. Malikov // Pedagogika, psihologiya ta mediko-biologichni problemi flzichnogo vihovannya i sportu: zb. nauk. prats za redaktsiyu. prof. Ermakova S. S. – Harkiv : HDADM (HHPI), – 2002. – № 2. – S. 89–94.
11. Matveev L. P. Printsipyi teorii trenirovki i sovremennyye polozheniya teorii adaptatsii k fizicheskim nagruzkam / L. P. Matveev, F. Z. Meerson // Ocherki po teorii fizicheskoy kulturyi : tr. uchenyih sotsialisticheskikh stran / sost. i obsch. red. Matveev L. P. – M. : Fizkultura i sport, 1984. – S. 224–240.
12. Mischenko V. S. Funktsionalnyie vozmozhnosti sportsmenov / Viktor Sergeevich Mischenko. – K. : Zdorovyia, 1990. – 200 s. : il.
13. Pavlik A. I. Effektivnost sorevnovatelnoy deyatelnosti velosipedistov vyisokoy kvalifikatsii v zavisimosti ot urovnya funktsionalnoy podgotovlenosti // Nauka v olimpiyskom sporte. – 2002. – # 3–4. – S. 127–134.
14. Platonov V. N. Sistema podgotovki sportsmenov v olimpiyskom sporte. Obschaya teoriya i ee prakticheskie prilozheniya : ucheb. dlya stud. vuzov fiz. vospitaniya i sporta / Vladimir Nikolaevich Platonov. – K. : Olimpiyskaya literatura, 2004. – 808 s. : il. – (Uchebnik trenera vyisshey kvalifikatsii).

Карпюк Р.П.

Луцька академія рекреаційних технологій і права

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ

Автор вказує, що система оцінювання результатів вищої фізкультурної якості освіти повинна бути багатофакторною і багатофункціональною. На якість вищої фізкультурної освіти здійснюють вплив різноманітні чинники, найважливішими серед яких є: 1) якість цілей освітнього процесу; 2) якість засобів і умов досягнення цілей освітнього процесу; 3) якість кінцевого результату освітнього процесу.

Ключові слова: концептуальні засади, сучасна парадигма, якість, вища фізкультурна освіта.

Карпюк Р. П. Концептуальные основы современной парадигмы качества высшего физкультурного образования. Автор указывает, что система оценивания результатов высшего физкультурного качества образования должна быть многофакторной и многофункциональной. На качество высшего физкультурного образования осуществляют влияние разнообразные факторы, важнейшими среди которых является: 1) качество целей образовательного процесса; 2) качество средств и условий достижения целей образовательного процесса; 3) качество конечного результата образовательного процесса.

Ключевые слова: концептуальные принципы, современная парадигма, качество, высшее физкультурное образование.

Karpyuk R.P. Conceptual foundations of the modern paradigm of higher quality sports education. The author points out that the system of assessing the quality of higher education sports should be multifactorial and multi-functional. The author examines the field of higher education as a total sports educational activity that flows in a specialized creative environment. The system of social priorities which should include the following issues: education content (humanization, fundamentalization, between objectivity, integrative, creativity); improving teaching, including information and communication technologies; development of research and innovation; harmonization of relations between institutions of higher education with society and the state; democratization of relations in higher education; structural changes and institutional reforms; effective management; active international cooperation. The quality of higher sports education is influenced by various factors, the most important of which are: 1) the quality of the goals of the educational process; 2) as a means of achieving the objectives and conditions of the educational process; 3) the quality of the final result of the educational process. To keep socially significant level of quality in higher education need to develop sports an integrated system. Elements of the system should be: a new generation of state educational standards and, based on them, the educational standards of higher levels of institutions; system of public higher institutions of state certification of sports profile; system technology and professional accreditation of educational programs in the field of public and professional sports associations; System Certification sports profile; a system of social and economic incentives for professional growth and improve social status of teachers of physical education, expert in physical rehabilitation and coaches for the sport; activation of sociocultural factors modernization of higher sports education; the creation of a common information space of higher educational institutions sports profile; a system of continuous training of sports personnel.

Key words: conceptual foundations, modern paradigm, the quality of higher physical education.

Вступ. Обізнаність населення, масштаби і традиції системи вищої освіти в Україні забезпечують її конкурентоспроможність в сучасних умовах. Провідну роль в національних освітніх системах відіграє вища школа, яка виступає як чинник підвищення якості людських ресурсів, нарощування інноваційного потенціалу суспільства та розвитку інших рівнів освіти. Необхідність збереження і ефективного функціонування вітчизняних вищих навчальних закладів на сучасному етапі економічного розвитку суспільства, доцільність включення у світовий освітній простір обумовлюють пошук найбільш раціональних шляхів і форм адаптації системи професійної підготовки майбутніх фізкультурних кадрів до вимог ринкової економіки.

Формулювання мети дослідження. Визначені аспекти окреслюють мету статті, яка полягає у розробленні та теоретичному обґрунтуванні концептуальних засад сучасної парадигми якості вищої фізкультурної освіти.

Результати дослідження. Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що науковці застосовують два терміни «якість навчання» і «якість освіти». Термін «якість навчання» включає результат навчального процесу: організацію навчально-методичного процесу, стан матеріально-технічної бази, рівень кваліфікації професорсько-викладацького складу і інтелектуальний потенціал студентів вищого навчального закладу. Термін «якість освіти» складається з вищеперерахованих показників терміну «якості навчання», а також включає затребуваність випускника вищого навчального закладу у майбутній професійній діяльності і його оцінку з точки зору роботодавця. Якість освіти прирівнюється до якості освітнього процесу і визначається якістю освітньої діяльності вищого навчального закладу та його ресурсів, що забезпечують успішність і високий освітній результат. Якість освіти можна визначити як міру відповідності результату освіти очікуванням (міра задоволення запитів) різних зацікавлених груп суб'єктів освіти (студентів, викладачів, батьків, роботодавців, органів управління освітою, суспільства в цілому). Якість освіти, як вважають М.Х. Салахов, В.Ю. Михайлов і В.М. Гостев, є інтегральною характеристикою, що має відношення до усього діяльнісного циклу, який включає проектування, реалізацію і контроль освітнього процесу, інфраструктурне забезпечення і самооцінку вищого навчального закладу [3]. Якість цілей освітнього процесу визначається очікуваннями і вимогами суб'єктів освіти. Суспільство в цілому формулює цілі освіти як соціальне замовлення, що виражається в стандартах освіти, заснованих на вітчизняному і зарубіжному досвіді. Цілі освітньої діяльності конкретного вищого навчального закладу знаходять своє відображення у місії, політиці, стратегії та програмах його розвитку з окремих напрямів. Виходячи з трактування терміну «парадигма», закріпленого в методології науки Т.С. Куном [1], слід визначити сукупність цінностей, методів і засобів стосовно якості сучасної вищої фізкультурної освіти. У сучасних умовах глобалізації система вищої освіти прагне до самоорганізації за мережевим принципом і функціонує як транснаціональні системи виробництва освітніх послуг. Таке бачення проблематики вищої освіти в умовах глобалізації зарубіжними вченими (J. Field [4], S. Marginson [5], J. Spring [6]) визначає і зміст відповідного академічного дискурсу. Можна виділити такі напрями розвитку цього дискурсу: економіка знань, неперервне навчання (lifelong learning), людський капітал і глобальна інтелектуальна міграція. Власний досвід викладацької діяльності, узагальнення ряду досліджень вітчизняних і зарубіжних учених у сфері вищої фізкультурної освіти дозволяють сформулювати ряд положень, що характеризують її стан.

1. Розробка програм реформування сфери вищої фізкультурної освіти здійснюється у відриві від соціально-економічних, демографічних і політичних тенденцій, не пов'язується із загальним напрямом реформ у соціальній сфері, тому не досягає своїх цілей.

2. Відсутність адекватного інституціонального середовища, яке спрямоване на трансформацію системи управління вищою фізкультурною освітою і її організаційно-економічним механізмом, не лише стримує, але й перешкоджає розвитку змісту вищої фізкультурної освіти та підвищенню її якості.

3. Недостатнє урахування чинника регіоналізації систем вищої фізкультурної освіти та прагнення до одноманітності виступає серйозною причиною низької ефективності освітньої політики.

Вища фізкультурна освіта повинна виконувати такі функції: *по-перше*, соціальну, пов'язану з розвитком особистості майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту; *по-друге*, економічну, яка визначається процесами відтворення робочої сили і фізкультурних кадрів. Міждисциплінарний характер вищої фізкультурної освіти вимагає адекватного синтезу методів системності і комплексності управління процесами організації освітньої діяльності. Визначення парадигми якості вищої фізкультурної освіти припускає відповідь на питання, що слід розуміти під якістю вищої освіти. Н.А. Морозова виділяє

такі рівні: якість вищої освіти на рівні галузі (мегарівень), наскільки цілі, що формулюються освітньою галуззю, відповідають цілям, що об'єктивно стоять перед суспільством; якість вищої освіти на рівні регіону (макрорівень), наскільки забезпечені потреби регіону у висококваліфікованому персоналі, в якісних освітніх послугах з використанням ресурсів освітніх установ, наукових організацій, підприємств, бізнес-структур та інших організацій; якість вищої освіти на рівні вищого навчального закладу (мікрорівень), наскільки політика у галузі якості освіти відповідає місії вищого навчального закладу і сприяє його просуванню на ринку освітніх послуг; якість освіти на рівні індивідуума (нанорівень), наскільки освіта сприяє формуванню сучасного світогляду, розвитку особистісних здібностей, громадянської ініціативи, стійкості і соціальної установки на успішність вирішення професійних проблем і життєвих завдань, успішній адаптації в ринкових реаліях і конкурентному середовищі; а також забезпечує задоволення освітніх потреб [3]. Н.А. Морозова виокремлює такі складові парадигми якості вищої освіти :

1) мегарівень: визнання на рівні держави пріоритету академічної освіти над професійною; створення державними органами управління розвиненої системи академічних свобод, які збільшують можливості вищих навчальних закладів щодо взаємодії з науковими і виробничими підприємствами і організаціями; здійснення академічної мобільності персоналу і студентів, реалізації нових напрямів підготовки відповідно до запитів бізнесу, суспільства і громадян; формування прогресивної кадрової політики у сфері вищої освіти;

2) макрорівень: профілізація вищої освіти відповідно до потреб регіонального ринку праці; створення сприятливих умов для формування регіонального освітнього простору; визнання за вищими навчальними закладами системоутворювальної ролі, яка об'єднує знанєвий, науковий, соціальний і людський капітал регіону;

3) мікрорівень: реалізація системи «освіта протягом життя» за рахунок розвитку додаткової освіти, впровадження ІКТ і персоналізації процесу освіти; створення механізмів взаємодії вищих навчальних закладів з промисловістю; розширення обміну досвідом у сфері вищої школи, у тому числі на міжнародному рівні;

4) нанорівень: зміна ставлення до вищої освіти як способу отримання професійних знань; включення в систему ціннісних орієнтацій соціалізацію як результат вищої освіти; визнання концепції «освіта протягом життя» необхідною умовою реалізації професійного і особистісного потенціалу [3].

Для реалізації стратегії з управління якістю освіти необхідно побудувати логічно обґрунтовану систему експертно-аналітичних моделей, які дозволяють врахувати вимоги суб'єктів. Моделі повинні визначати найбільш доцільний сценарій розвитку вищого навчального закладу, реалізуючи принцип постійного поліпшення. Якість засобів і умов досягнення цілей освітнього процесу визначається наступними основними чинниками: *якістю освітніх програм і технологій, якістю викладання* (наявність сучасних технологій навчання; академічна мобільність студентів на базі взаємного визнання навчальних курсів із зарубіжними вищими навчальними закладами; наявність оригінальних навчальних програм з різних форм навчання, що відповідають перспективним потребам суспільства і особистості); *якістю науково-педагогічних кадрів; якістю наукових досліджень* (висококваліфікований кадровий потенціал, здатний підтримувати діяльність системи на усіх рівнях відповідно до вимог освітніх стандартів; наявність взаємовигідних контактів з фізкультурно-оздоровчими і спортивними організаціями; розвиток співпраці із зарубіжними організаціями); *якістю навчання тих, хто навчається* (якість навчання абітурієнтів; якість навчання студентів упродовж усього періоду підготовки); *якістю ресурсного забезпечення освітнього процесу* (наявність сучасної матеріально-технічної і експериментальної бази; наявність сучасного навчально-методичного і інформаційного забезпечення; якісні умови проведення занять (розклад занять, зручний для студентів і викладачів, стан навчальних аудиторій, наявність демонстраційного устаткування в аудиторіях); якісні соціальні умови стипендія, якісний гуртожиток, умови для відпочинку, спілкування, занять спортом); *якістю управління освітнім процесом у цілому; якістю кінцевого результату освітнього процесу* (якісною можна вважати освіту, якщо певні досягнення мають не лише студенти, але і викладачі як учасники освітнього процесу). Кінцевий результат навчання включає: результати підсумкового контролю (за фахом); результати анкетування викладачів і студентів; результати олімпіад і конкурсів; результати психологічного тестування (інтелект, пам'ять, ціннісні орієнтації); результати медико-валеологічного обстеження. У широкому плані стратегія розвитку вищої фізкультурної освіти повинна формуватися не лише виходячи з уявлення про неї як про виробника освітніх і інших послуг, вищу школу необхідно розглядати як творче середовище, соціокультурна функція якого полягає у відтворенні знань і цінностей, створенні концепцій, теорій, методології, технологій та інформації. У науково-освітньому процесі повинні реалізовуватися не стільки відносини «виробник – споживач послуги», скільки стосунки професійної співпраці, результатом якої є новий рівень професійної компетентності його учасників, а також наявність громадських значущих інтелектуальних продуктів. Значну увагу слід також приділити диверсифікації освітньої діяльності вищого навчального закладу фізкультурного профілю. Термін «диверсифікація» в освіті означає різноманітність, різнобічний розвиток, розширення видів послуг, що надаються, здійснення нових видів діяльності, не властивих раніше. Для майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту диверсифікація власної освіти означає оволодіння додатковими знаннями, уміннями, навичками та професійною компетентністю. Розглядаючи сферу вищої фізкультурної освіти як сукупну освітню діяльність, що протікає в спеціалізованому творчому середовищі, в систему соціальних пріоритетів слід включати наступні питання в їх взаємозв'язку: зміст освіти (гуманізація, фундаменталізація, міжпредметність, інтегративність, креативність); вдосконалення педагогічних, у тому числі інформаційно-комунікаційних технологій; розвиток наукової і інноваційної діяльності; гармонізація стосунків вищих навчальних закладів з суспільством і державою; демократизація стосунків у вищій школі; структурні зміни і інституціональні перетворення; ефективний менеджмент; активна міжнародна співпраця.

ВИСНОВКИ. Для підтримки на суспільно значущому рівні якості вищої фізкультурної освіти необхідно розробити цілісну систему, елементами якої повинні стати: нове покоління Державних освітніх стандартів і розроблених на їх основі освітніх стандартів рівня вищих навчальних закладів; система суспільно-державної атестації вищих навчальних закладів фізкультурного профілю; система і технологія акредитації професійних освітніх програм зі спеціальностей громадськими професійними і спортивними об'єднаннями; система сертифікації фахівців фізкультурного профілю; система соціальних і

економічних стимулів для професійного зростання і підвищення статусу учителя фізичної культури, фахівця з фізичної реабілітації та тренера-викладача з виду спорту в суспільстві; активізація соціокультурних чинників модернізації вищої фізкультурної освіти; створення єдиного інформаційного освітнього середовища вищого навчального закладу фізкультурного профілю; система постійного підвищення кваліфікації фізкультурних кадрів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кун Т.С. Структура научных революций / T.S. Kuhn. The Structure of Scientific Revolutions. Chicago, 1962 / Перевод с англ. И.З. Налетова [Электронная версия] // <http://psylib.org.ua/books/kunts01/>.
2. Морозова Н.А. Изменение концепции «качество высшего образования» в современном обществе [Электронный ресурс] / Н.А. Морозова // Режим доступа : <http://www.creative-conomy.-ru/-articles>
3. Салахов М. Х. Организация системы оценки качества образования на основе единой корпоративной информационной системы управления вузом [Электронный ресурс] / М. Х. Салахов, В. Ю. Михайлов, В. М. Гостев Режим доступа : <http://www.science-community.org/ru/poiskvak>
4. Field J. Lifelong education. International Journal of Lifelong Education. – 2001. – 20(1). – P. 3–15.
5. Marginson S. Dynamics of National and Global Competition in Higher Education // Higher Education. – 2006. Vol. 52. P. 3.
6. Spring J. Research on Globalization and Education // Review of Educational Research. – 2008. – Vol. 78, No. 2, pp. 330–363.

796.015.4:796.412

Кидонь В.В.

Академія митної служби України м. Дніпропетровськ

ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ЕСТЕТИЧНІЙ ГІМНАСТИЦІ НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ

В даній статті надана характеристика та особливості технічної підготовки гімнасток-естеток на етапі спеціалізованої базової підготовки, яка обумовлюється загальними принципами навчання та специфічними принципами побудови тренувального процесу. На підставі аналізу та узагальнення науково-методичної літератури та програмного матеріалу ДЮСШ України з естетичної гімнастики розкриті основні компоненти технічної підготовки та її структура, які охоплює багатосторонні та різноманітні технічні елементи.

Ключові слова: естетична гімнастика, технічна підготовка, принципи, компоненти.

Кидонь В.В. Характеристика технической подготовки в эстетической гимнастике на этапе специализированной базовой подготовки. В данной статье дана характеристика и особенности технической подготовки гимнасток-эстеток на этапе специализированной базовой подготовки, которая обуславливается общими принципами обучения и специфичными принципами построения тренировочного процесса. На основании анализа и обобщения научно-методической литературы и программного материала ДЮСШ Украины по эстетической гимнастике раскрыты основные компоненты технической подготовки, ее структура, которая охватывает разносторонние и разнообразие технические элементы.

Ключевые слова: эстетическая гимнастика, техническая подготовка, принципы, компоненты.

Kidon V.V. Characteristics of technical training in aesthetic gymnastics on stage of specialized basic training. In this article, the characteristics and features of technical training gymnast-aesthetics on stage of specialized basic training, which is caused by the general principles and specific principles of construction of sports process. Based on the analysis and synthesis of scientific and methodological literature and program material of Ukraine Coach aesthetic gymnastics there are the basic components of technical training and structure that covers various multilateral and technical elements. The work is performed according to the theme 2.6 "Theoretical and methodological foundations of the training process improvement and competitive activities within the long-term training of athletes" Consolidated Plan of research in the field of physical education and sport in 2011-2015. Ukraine Ministry of Education, Youth and Sports of Ukraine. Objective: The basic principles of athletic training and technical features of training in aesthetic gymnastics at the stage of specialized basic training. Methods: Analysis and synthesis of scientific and methodological literature and program material of Ukraine Coach aesthetic gymnastics. Prospects for further research is to improve the system of construction of the training process of aesthetic gymnastics athletes, their physical training, development of techniques that will pay more attention to the physical and functional condition of athletes, performance body movements (jumping, bending), increase physical performance of athletes.

Key words: aesthetic gymnastics, technical training, principles and components.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Естетична гімнастика – жіночий командний вид спорту є масовим, оскільки ним може займатися все жіноче населення від малят до жінок зрілого віку. Однак, як вид спорту, вона має свою програму з підготовки спортсменок та любителів та систему проведення змагань різного рівня, в тому числі і міжнародного. Новий напрям такої гімнастики спрямований на зміцнення здоров'я і покращення фізичного розвитку дівчат і базується на стильних, природних рухах всього тіла. Вона включає гармонійні, ритмічні і динамічні елементи, пов'язані з природною грацією і силою. Естетична гімнастика є командним видом спорту і якщо в програмі для спортсменів існує обмеження учасників в одній команді, то для любителів немає жодних кількісних обмежень. У програму ДЮСШ з естетичної гімнастики входять елементи з хореографії, сучасних танців, загальної та художньої гімнастики, акробатики, ритміки та інші (навчальна програма для ДЮСШ, 2008). В Україні естетична гімнастика почала розвиватися на початку